

Beter en goedkoper

Nederland staat bekend als een kritische consumentenmarkt. Als een nieuw product bij ons aanslaat, is de kans groot dat het ook in het buitenland een verkoopsucces zal worden. Hele generaties zijn hier dan ook groot geworden met Loeki-reclames van Zeeuws Meisje waarin 'Geen cent teveel hoor!' het leidend motto was.

We zijn spaarzaam en zuinig. En we schamen ons er niet voor. Laat de Belg maar grappen maken over hoe het koperdraad is uitgevonden (twee Nederlanders die aan een cent trokken). Wij zijn niet te beroerd om ons best te doen voor een voordeeltje. Een beetje administratieve lasten wordt daarbij op de koop toegelaten. Natuurlijk: als lezer van dit blad spaart u niet voor pannen, kristal of speelgoedferrari's. U heeft wel wat beters te doen. Maar velen doen het wel. Gedoe met bijhouden en plakken? Geen punt.

Ik vind het allemaal prima (ik raak zelf óf de stickertjes, óf het boekje kwijt). Je bent van de doelmatigheid of niet. Voor mij is het niet meer dan logisch dat je, op zoek naar een aannemer of een nieuwe wasmachine, een studie maakt van de mogelijkheden. En natuurlijk, twee dingen zijn dan belangrijk: de kwaliteit en de prijs. Of omgekeerd. Dat hangt af van je portemonnee. Of... toch van iets anders. Want dat onze volksaard altijd goed uitpakt, laat zich raden. Zeker als we zien – of willen zien – dat iets niet alleen op de eerste plaats goedkoper is, maar ook beter. Of beter zou kunnen worden. Dan wordt de verleiding wel erg groot. Wat dit nog versterkt: we denken graag mee in die richting. Je zou het bijna de Wet van Beter en Goedkoper kunnen noemen: als iets beter lijkt te kunnen door het anders te doen, dan kan het ook goedkoper. Want: het kan immers beter. En dus zal het ook wel goedkoper kunnen. Of omgekeerd.

In de decentralisaties die we in onze beleidspolder hebben doorgevoerd, schemert dit denken ook door. De gedachte is dat gemeenten dichter op de burger staan, daardoor beter maatwerk kunnen leveren en dus met minder middelen toch betere resultaten kunnen leveren. Op jeugd, zorg en werk – dat maakt niet uit. Als vervolgens iedereen enthousiast is over de nieuwe taken, bevoegdheden en bezuinigingen, zijn we helemaal niet meer te stoppen. De Raad van State kan bezorgd roepen wat hij wil, het zal en het moet en het gaat! En veel mensen hebben er veel werk door, dus dat is alleen maar goed. Geen misverstand: als iets beter en goedkoper kan, is dat natuurlijk prachtig. Maar een mes dat aan twee kanten snijdt, daar moet je zoals bekend mee oppassen. Zeker als het denken begint vanuit 'goedkoper'. Wat dat betreft zou het goed zijn om wat vaker Het Eerste Gebod van Marktplaats serieus te nemen: 'Laat je gezonde verstand spreken: als iets te mooi lijkt om waar te zijn, dan is dat meestal ook zo.' Het is dus nog maar de vraag of 'doorgedecentraliseerd' onderhoud inderdaad beter uitpakt. Of dat de toegenomen kosten van monitoring en overleg ook op termijn op zullen wegen tegen de verwachte (!) doelmatigheidswinst. En het is al helemaal de vraag of we het kunnen opbrengen om de 'bestendige randvoorwaarden' te bieden aan gemeenten die zij volgens de Raad van State zo hard nodig hebben. De politieke ophef over gemeenten die na het eerste jaar zorgdecentralisatie geld over hadden en de piketpaaltjes van de rechter over het aantal uren huishoudelijke hulp beloven niet veel goeds.

Wat dat betreft geldt een andere Hollandse wijsheid: je gaat erover, of niet. Je kunt gemeenten niet verantwoordelijk maken voor bepaalde voorzieningen en tegelijkertijd steeds weer met nieuwe eisen en regels komen. Op den duur begrijpt ook de burger het niet meer. En daarbij: je zou het ook als een kenmerk van goed bestuur kunnen zien dat een gemeente niet meer uitgeeft dan begroot. Ons bent tenslotte zunist, om met Zeeuws Meisje te spreken.

Peter van der Knaap is directeur-bestuurder van SWOV – Instituut voor Wetenschappelijk Onderzoek Verkeersveiligheid –, en voorzitter van Vide – Beroepsvereniging voor toezichthouders, inspecties, handhavers en evaluatoren.

